Zbornik sudske prakse

PRESUDA SUDA (peto vijeće)

16. siječnja 2025.*

„Zahtjev za prethodnu odluku – Carinska unija – Uredba (EU) br. 952/2013 – Carinski zakonik Unije – Delegirana uredba (EU) 2015/2446 – Provedbena uredba (EU) 2015/2447 – Slobodne zone – Promjena carinskog statusa robe koja nije roba Unije u robu Unije – Evidencija korisnika odobrenja za obavljanje djelatnosti u slobodnoj zoni – Legitimna očekivanja – Pravomoćnost”

U predmetu C-376/23,

povodom zahtjeva za prethodnu odluku na temelju članka 267. UFEU-a, koji je uputio Augstākā tiesa (Senāts) (Vrhovni sud, Latvija), odlukom od 14. lipnja 2023., koju je Sud zaprimio 15. lipnja 2023., u postupku

„BALTIC CONTAINER TERMINAL” SIA

protiv

Valsts ieņēmumu dienests,

SUD (peto vijeće),

u sastavu: I. Jarukaitis, predsjednik četvrtog vijeća, u svojstvu predsjednika petog vijeća, D. Gratsias (izvjestitelj) i E. Regan, suci,

nezavisna odvjetnica: J. Kokott,

tajnik: A. Calot Escobar,

uzimajući u obzir pisani dio postupka,

uzimajući u obzir očitovanja koja su podnijeli:

– za „BALTIC CONTAINER TERMINAL” SIA, D. Kiseļevs i A. Zieds, *valdes locekļi*,

– za latvijsku vladu, E. Bārdiņš, J. Davidoviča i K. Pommere, u svojstvu agenata,

– za Europsku komisiju, E. Kalniņš i F. Moro, u svojstvu agenata,

saslušavši mišljenje nezavisne odvjetnice na raspravi održanoj 11. srpnja 2024.,

* Jezik postupka: latvijski

donosi sljedeću

Presudu

1 Zahtjev za prethodnu odluku odnosi se na tumačenje:

– članka 79. stavka 1. točke (a) i stavka 3. točke (a), članka 214. stavka 1. i članka 215. stavka 1. Uredbe (EU) br. 952/2013 Europskog parlamenta i Vijeća od 9. listopada 2013. o Carinskom zakoniku Unije (SL 2013., L 269, str. 1. i ispravci SL 2013., L 287, str. 90., SL 2015., L 70, str. 64., SL 2016., L 267, str. 2., SL 2018., L 294, str. 44., SL 2022., L 43, str. 93. i SL 2023./90151, L) (u daljnjem tekstu: Carinski zakonik Unije);

– članka 178. stavka 1. točaka (b) i (c) Delegirane uredbe Komisije (EU) 2015/2446 od 28. srpnja 2015. o dopuni Uredbe (EU) br. 952/2013 Europskog parlamenta i Vijeća o detaljnim pravilima koja se odnose na pojedine odredbe Carinskog zakonika Unije (SL 2015., L 343, str. 1. i ispravci SL 2016., L 87, str. 35., SL 2017., L 101, str. 164. i SL 2018., L 192, str. 62.) i

– općih načela zaštite legitimnih očekivanja i pravomoćnosti.

2 Zahtjev je upućen u okviru spora između društva „BALTIC CONTAINER TERMINAL” SIA (u daljnjem tekstu: Baltic Container) i Valsts ieņēmumu dienests (Porezna uprava, Latvija) o plaćanju uvoznih carina i poreza na dodanu vrijednost (PDV) na robu koja je napustila slobodnu zonu luke u Rigi (Latvija).

Pravni okvir

Pravo Unije

Carinski zakonik Unije

3 U skladu s člankom 5. Carinskog zakonika Unije naslovljenog „Definicije”:

„Za potrebe ovog Zakonika, primjenjuju se sljedeće definicije:

[…]

12. ‚carinska deklaracija’ znači radnja kojom osoba u propisanom obliku i na propisani način izražava želju da robu stavi u određeni carinski postupak, po potrebi uz naznaku posebnih postupaka koje je potrebno primijeniti;

[…]

16. ‚carinski postupak’ znači bilo koji od sljedećih postupaka u koji se roba može staviti u skladu sa Zakonikom:
(a) puštanje u slobodni promet;
(b) posebni postupci;

(c) izvoz;

[…]

22. ‚carinski status' znači status robe kao robe Unije ili robe koja nije roba Unije;

23. ‚roba Unije' znači roba koja potpada pod bilo koju od sljedećih kategorija:
(a) roba koja je u cijelosti dobivena na carinskom području [Europske u]nije i ne sadrži robu koja je uvezena iz zemalja ili područja izvan carinskog područja Unije;
(b) roba koja je unesena u carinsko područje Unije iz zemalja ili područja izvan tog područja i koja je puštena u slobodni promet;

[…]

24. ‚roba koja nije roba Unije' znači druga roba od one koja se navodi u točki 23. ili ona koja je izgubila carinski status kao roba Unije;

[…]"

4 Člankom 79. tog zakonika, naslovljenim „Carinski dug koji nastaje uslijed neispunjavanja obveza", predviđa se:

„1. Za robu koja podliježe uvoznoj carini, uvozni carinski dug nastaje uslijed neispunjavanja bilo čega od sljedećeg:

(a) jedne od obveza utvrđenih carinskim zakonodavstvom, koja se odnosi na unos robe koja nije roba Unije na carinsko područje Unije, njezino izuzimanje ispod carinskog nadzora ili kretanje, preradu, privremeni smještaj, privremeni uvoz ili raspolaganje takvom robom unutar tog područja;

[…]

3. U slučajevima iz stavka 1. točaka (a) i (b), dužnik je netko od sljedećih:

(a) svaka osoba koja je trebala ispuniti dotične obveze;

[…]"

5 Člankom 158. stavkom 1. navedenog zakonika, naslovljenog „Carinska deklaracija robe i carinski nadzor robe Unije", određuje se:

„Sva roba koja se namjerava staviti u carinski postupak, osim u slobodnu zonu, obuhvaćena je primjerenom carinskom deklaracijom za određeni postupak."

6 Člankom 188. tog zakonika, naslovljenim „Provjera carinske deklaracije", predviđa se:

„Carinska tijela mogu, u svrhu provjere točnosti podataka koji su navedeni u prihvaćenoj carinskoj deklaraciji:

(a) pregledati deklaraciju i priložene isprave;

(b) tražiti da deklarant pruži druge isprave;

(c) pregledati robu;

(d) uzeti uzorke za analizu ili za podrobno ispitivanje robe.”

7 Članak 201. Carinskog zakonika Unije, naslovljen „Područje primjene i učinak”, koji je dio njegove glave VI., naslovljene „Puštanje u slobodan promet i oslobođenje od uvozne carine”, određuje:

„1. Roba koja nije roba Unije, a koja je namijenjena stavljanju na tržište Unije ili za osobnu uporabu ili potrošnju na carinskom području Unije, stavlja se u postupak puštanja u slobodni promet.

2. Puštanje u slobodni promet sastoji se od sljedećeg:

(a) naplate sve dospjele uvozne carine;

(b) naplate, po potrebi, ostalih davanja, kako se predviđa prema odgovarajućim važećim odredbama koje se odnose na naplatu tih davanja;

[…]

3. Puštanjem u slobodni promet roba koja nije roba Unije stječe status robe Unije.”

8 Glava VII. tog zakonika odnosi se na posebne carinske postupke. Poglavlje 1. te glave VII., koje sadržava članke 210. do 225. tog zakonika, utvrđuje opće odredbe koje se odnose na te posebne carinske postupke.

9 Člankom 210. navedenog zakonika, naslovljenim „Područje primjene”, određuje se:

„Roba se može staviti u jednu od sljedećih kategorija posebnih postupaka:

[…]

(b) smještaj, koji se sastoji od smještaja u carinskom skladištu i slobodnih zona;

[…]”

10 Članak 211. stavak 1. točka (b) tog zakonika glasi kako slijedi:

„Odobrenje carinskih tijela potrebno je za sljedeće:

[…]

(b) upravljanje prostorom za smještaj za carinsko skladištenje robe, osim ako prostor za smještaj vodi samo carinsko tijelo.”

11 Člankom 214. Carinskog zakonika Unije, naslovljenim „Evidencija”, predviđa se:

„1. Osim za postupak provoza ili osim ako je određeno drukčije, korisnik odobrenja, korisnik postupka i sve osobe koje obavljaju radnju koja uključuje smještaj, izradu ili preradu robe ili prodaju ili nabavu robe u slobodnim zonama, vode odgovarajuću evidenciju u obliku koji odobravaju carinska tijela.

Ta evidencija mora sadržavati informacije i podatke koji omogućuju carinskim tijelima da nadziru dotični postupak, posebno u vezi s prepoznavanjem robe koja je stavljena u taj postupak, njezinim carinskim statusom i kretanjem.

[…]”

12 Člankom 215. tog zakonika, naslovljenim „Zaključenje posebnog postupka”, određuje se:

„1. U drugim slučajevima osim postupka provoza i ne dovodeći u pitanje članak 254., posebni se postupak zaključuje kada se roba koja je stavljena u postupak ili prerađeni proizvodi stave u sljedeći carinski postupak, iznesu iz carinskog područja Unije ili se unište bez ostataka ili se ustupe u korist države u skladu s člankom 199.

[…]”

13 U skladu s člankom 247. navedenog zakonika, naslovljenog „Roba koja nije roba Unije u slobodnim zonama”:

„1. Roba koja nije roba Unije može, dok ostaje u slobodnoj zoni, biti puštena u slobodni promet ili stavljena u postupak unutarnje proizvodnje, postupak privremenog uvoza ili postupak uporabe u posebne svrhe, pod uvjetima koji se utvrđuju za te postupke.

U takvim se slučajevima ne smatra da je roba u postupku slobodne zone.

[…]”

Delegirana uredba 2015/2446

14 U skladu s člankom 1. Delegirane uredbe 2015/2446 naslovljenim „Definicije”:

„Za potrebe ove Uredbe primjenjuju se sljedeće definicije:

[…]

22. ‚glavni referentni broj (MRN)’ znači registracijski broj koji dodjeljuje nadležno carinsko tijelo deklaracijama ili obavijestima iz članka 5. stavaka 9. do 14. [Carinskog zakonika Unije], postupcima TIR ili dokazima o carinskom statusu robe Unije;

[…]”

15 Odjeljak 3. poglavlja 1. glave V. te delegirane uredbe, koji sadržava članke 123. do 127., utvrđuje pravila o dokazivanju carinskog statusa robe Unije. Prema tim člancima, carinski status robe Unije može se dokazati dokumentom „T2L” ili „T2LF”, računom ili prijevoznom ispravom s

oznakom „T2L” ili „T2LF” s potpisom pošiljatelja ili, u ako nema pošiljatelja, potpisom predmetne osobe, robnim manifestom ili karnetima TIR, ATA-om i „obrascima 302” o prijevozu robe u skladu sa Sporazumom između država stranaka Sjevernoatlanskog ugovora o pravnom položaju njihovih snaga potpisanom u Londonu 19. lipnja 1951.

16 Člankom 178. navedene delegirane uredbe, naslovljenim „Evidencija”, određuje se:

„1. Evidencija iz članka 214. stavka 1. [Carinskog zakonika Unije] sadržava sljedeće:

[…]

(b) MRN broj ili, ako on ne postoji, bilo koji drugi broj ili oznaku kojom se utvrđuju carinske deklaracije kojima se roba stavlja u posebni postupak i, ako je postupak zaključen u skladu s člankom 215. stavkom 1. [Carinskog Zakonika Unije], informacije o načinu na koji je postupak zaključen;

(c) podatke kojima se nedvojbeno omogućuje identifikacija carinskih dokumenata koji nisu carinske deklaracije, svih drugih dokumenata relevantnih za stavljanje robe u posebni postupak i svih drugih dokumenata relevantnih za odgovarajuće zaključenje postupka;

[…]

2. U slučaju slobodnih zona, osim podataka predviđenih u stavku 1., evidencija sadržava sljedeće:

(a) podatke za identifikaciju prijevoznih isprava za robu koja ulazi ili napušta slobodne zone;

[…]

3. Carinska tijela ne moraju zahtijevati dostavljanje nekih podataka predviđenih u stavcima 1. i 2. ako to ne utječe nepovoljno na carinski nadzor i provjere uporabe posebnog postupka.

[…]”

Provedbena uredba Komisije (EU) 2015/2447

17 Člankom 226. Provedbene uredbe Komisije (EU) 2015/2447 od 24. studenoga 2015. o utvrđivanju detaljnih pravila za provedbu određenih odredbi Uredbe (EU) br. 952/2013 Europskog parlamenta i Vijeća o Carinskom zakoniku Unije (SL 2015., L 343, str. 558. te ispravci SL 2016., L 87, str. 35., SL 2017., L 101, str. 196. i SL 2018., L 157, str. 27.) koji je naslovljen „Glavni referentni broj” i sadržava detaljna pravila za primjenu članka 172. Carinskog zakonika Unije, naslovljenog „Prihvaćanje carinske deklaracije”, određuje se:

„Osim u slučajevima kada se carinska deklaracija podnosi usmeno ili činom koji se smatra carinskom deklaracijom, ili ako se carinska deklaracija podnosi u obliku unosa u evidencije deklaranta u skladu s člankom 182. [Carinskog zakonika Unije], carinska tijela obavješćuju deklaranta o prihvaćanju carinske deklaracije te mu dostavljaju MRN te deklaracije i datum njezina prihvaćanja.

Ovaj se članak ne primjenjuje do datuma puštanja u upotrebu automatiziranog sustava izvoza (AES) i novog kompjutoriziranog provoznog sustava (NCTS) te nadogradnje nacionalnih sustava za uvoz iz

Priloga Provedbenoj odluci 2014/255/EU [od 29. travnja 2014. o donošenju programa rada za Carinski zakonik Unije (SL 2014., L 134, str. 46.)]."

Latvijsko pravo

Uredba br. 500 o carinskim skladištima, privremenom smještaju i slobodnim zonama

18 Točka 77. Ministru kabineta noteikumi Nr. 500 „Muitas noliktavu, pagaidu uzglabāšanas un brīvo zonu noteikumi" (Uredba Vijeća ministara br. 500 o carinskim skladištima, privremenom smještaju i slobodnim zonama) od 22. kolovoza 2017. (*Latvijas Vēstnesis*, 2017., br. 173) propisuje:

„Osoba u slobodnoj zoni čija je roba koja nije roba Unije pohranjena, obrađena, prodana ili kupljena osigurava da je roba uskladištena u slobodnoj zoni unesena u evidenciju i identificirana."

19 Na temelju članka 79. te uredbe:

„Predmetna osoba mora u roku navedenom u odobrenju dostaviti mjesečni izvještaj o robi koja nije roba Unije, koja je unesena u slobodnu zonu i iz nje iznesena i unesena u evidenciju u prethodnom mjesecu, navodeći broj carinske isprave ili broj teretnog lista pod kojim je roba unesena u slobodnu zonu i iz nje iznesena, ili omogućiti internetski pristup računovodstvenom sustavu robe službenicima porezne uprave."

Zakon o upravnom postupku

20 Člankom 153. stavkom 3. Administratīvā procesa likumsa (Zakon o upravnom postupku) od 25. listopada 2001. (*Latvijas Vēstnesis*, 2001., br. 164) određuje se:

„Činjenice koje su utvrđene u obrazloženju presude koja je postala pravomoćna ne treba ponovno dokazivati u upravnom postupku u kojem sudjeluju iste stranke."

Zakon o pravosudnom sustavu

21 Člankom 16. stavcima 3. i 4. Likumsa „Par tiesu varu" (Zakon o pravosudnom sustavu) od 15. prosinca 1992. (*Latvijas Vēstnesis*, 1993., br. 1/2) propisuje se:

„(3) U skladu sa zakonom utvrđenim postupkom, presuda je obvezujuća za sud kad on ispituje druge predmete povezane s predmetom u kojem je donesena.

(4) Takve presude imaju zakonsku snagu, obvezujuće su prema svima te ih treba poštovati jednako kao i zakone."

Glavni postupak i prethodna pitanja

22 Žalitelj iz glavnog postupka, Baltic Container, korisnik je odobrenja za obavljanje djelatnosti utovara, istovara i skladištenja robe u slobodnoj zoni luke Riga. Porezna uprava odobrila je evidenciju u smislu članka 214. Carinskog zakonika Unije u kojima društvo Baltic Container registrira robu stavljenu u slobodnu zonu.

23 Prilikom nadzora računovodstva robe stavljene u slobodnu zonu, porezna uprava smatrala je da je određena roba koja nije roba Unije, u smislu članka 5. točke 24. Carinskog zakonika Unije, u ovom slučaju plastične košare od ratana, koja je 2. listopada 2018., 18. prosinca 2018. i 15. siječnja 2019. ušla u slobodnu zonu morskim putem u trima kontejnerima i upisana je u evidenciju Baltic Containera, napustila slobodnu zonu u Rigi 2. listopada 2018., 18. prosinca 2018. i 17. siječnja 2019. bez primjene sljedećeg carinskog postupka. Prema tome, posebni carinski postupak skladištenja u slobodnoj zoni nije bio zaključen. Porezna uprava je zaključila da je predmetna roba bila izuzeta ispod carinskog nadzora, zbog čega je, prema mišljenju te uprave, nastao carinski dug Baltic Containera na temelju članka 79. Carinskog zakonika Unije.

24 Odlukom od 19. srpnja 2019. porezna uprava naložila je društvu Baltic Container plaćanje uvozne carine, PDV-a i pripadajućih zateznih kamata.

25 Presudom od 9. srpnja 2021. Administratīvā apgabaltiesa (Okružni upravni sud, Latvija) odbila je tužbu Baltic Containera protiv te odluke u dijelu u kojem se odnosi na uvozne carine i PDV. Taj je sud istaknuo da je roba o kojoj je riječ napustila predmetnu slobodnu zonu na temelju triju teretnih listova sastavljenih u skladu s Konvencijom o ugovoru o međunarodnom prijevozu robe cestom, potpisanom u Ženevi 19. svibnja 1956., kako je izmijenjena Protokolom od 5. srpnja 1978., u kojima je carinski status te robe naveden znakom „C”, koji služi za označavanje „robe Unije” u smislu članka 5. točke 23. Carinskog zakonika Unije, što je ovjereno carinskim pečatom i potpisom carinskog agenta (u daljnjem tekstu: teretni list CMR). Međutim, nakon što je roba napustila tu slobodnu zonu, carinski službenici utvrdili su da nemaju na raspolaganju isprave kojima bi se mogla opravdati promjena njezina carinskog statusa iz „roba koja nije roba Unije” u status „roba Unije”.

26 Naime, iz mjerodavnih pravila proizlazi da teretni list CMR može služiti kao dokaz carinskog statusa robe Unije samo kada je riječ o robi koja već ima taj status, a ne za robu koja ga je dobila nakon promjene. Takva promjena carinskog statusa mogla bi se dokazati carinskom deklaracijom u kojoj je naveden MRN ili teretnim listom u kojem se također navodi MRN dodijeljen takvoj carinskoj deklaraciji. Stoga rukom pisana napomena u kojoj se navodi „status C”, potpis i pečat otisnuti na teretnom listu CMR ne mogu, zbog nepostojanja upućivanja na MRN na temelju kojeg se može utvrditi primjena carinskog postupka kojim se robi koja nije roba Unije dodjeljuje taj carinski status, poslužiti kao dokaz promjene navedenog statusa u „roba Unije”.

27 Baltic Container je podnio žalbu u kasacijskom postupku protiv presude od 9. srpnja 2021., navedene u točki 25. ove presude, Augstākā tiesau (Senāts) (Vrhovni sud, Latvija), sudu koji je uputio zahtjev.

28 U prilog toj žalbi Baltic Container tvrdi da nije povrijedio ikakvu zakonsku obvezu kao korisnik odobrenja za obavljanje djelatnosti u slobodnoj zoni (u daljnjem tekstu: korisnik), da nije svjesno sudjelovao u nezakonitom iznošenju predmetne robe iz dotične slobodne zone i da nije ni mogao znati za nezakonitost tog izlaska. Naime, tu je robu upisao u svoju evidenciju u skladu s odobrenjem koje je izdala porezna uprava te ju je predao prijevozniku u skladu s teretnim listovima CMR, koji su nosili pečat carinarnice i potpisanu napomenu carinskog službenika u kojoj se navodi da je carinski status navedene robe status robe Unije, što je u skladu s carinskom praksom. Baltic Container stoga ima pravo očekivati zaključenje posebnog carinskog postupka skladištenja u slobodnoj zoni u kojem se ta roba nalazila.

29 Baltic Container poziva se i na presudu Rīgas apgabaltiesas Krimināllietu tiesas kolēģija (Okružni sud u Rigi, odjel za kaznene predmete, Latvija) od 5. veljače 2021., kojom je taj sud poništio upravne sankcije izrečene žalitelju iz glavnog postupka u obliku kazni zbog istih činjenica poput onih o kojima je riječ u ovom predmetu. Prema toj presudi, Baltic Container nije povrijedio članak 215. stavak 1. Carinskog zakonika Unije jer robu o kojoj je riječ nije iznio iz te slobodne zone prije primjene sljedećeg carinskog postupka. Konkretno, navedeni je sud presudio da nije bilo ikakvog razloga smatrati da teretni list CMR koji nosi oznaku „status C” i ima carinski pečat i potpis carinskog službenika nije dovoljan za stavljanje te robe u sljedeći carinski postupak. Isti je sud također utvrdio da postoji carinska praksa prema kojoj se roba stavlja u sljedeći carinski postupak kada prateći teretni list CMR sadržava navod „status C” potvrđen pečatom carinskog ureda.

30 Porezna uprava ističe da prilikom izlaska robe o kojoj je riječ Baltic Container iz te slobodne zone nije osigurao da je ona stavljena u sljedeći carinski postupak niti je u svojoj evidenciji naveo elemente predviđene člankom 178. stavkom 1. točkom (b) Delegirane uredbe 2015/2446. Prema mišljenju porezne uprave, carinski status robe koja nije roba Unije može se izmijeniti u robu Unije samo primjenom sljedećeg carinskog postupka nakon podnošenja carinske deklaracije identificirane MRN-om. Stoga je Baltic Container u svojoj evidenciji trebao navesti MRN koji omogućuje utvrđivanje carinske deklaracije koja je dovela do promjene carinskog statusa robe o kojoj je riječ iz robe koja nije roba Unije u robu Unije, pri čemu u tu svrhu nije dovoljna oznaka „status C” koja se nalazi na teretnim listovima CMR.

31 Sud koji je uputio zahtjev dvoji o mogućnosti Baltic Containera da provjeri carinski status predmetne robe na temelju MRN-a koji se nalazi na teretnim listovima CMR i vjerodostojnost dokumenta T2L na temelju kojeg je carinsko tijelo druge države članice moglo izmijeniti taj status, s obzirom na to da nije izvjesno da je to društvo moglo pristupiti bazama podataka koje su za to potrebne. Osim toga, u vrijeme transakcija o kojima je riječ u glavnom postupku, praksa porezne uprave sastojala se od dodatnog carinskog nadzora sve robe Unije prije njezina iznošenja iz dotičnog lučkog područja jer su teretni listovi CMR kao dokaz carinskog statusa robe Unije sadržavali napomenu o tom statusu koju je potpisao carinski službenik i na kojima je bio otisnut pečat točke carinskog nadzora.

32 Sud koji je uputio zahtjev također pojašnjava da je, u skladu s odobrenjem latvijskih carinskih tijela oblika evidencije koju vodi Baltic Container, dužno pohraniti tu evidenciju u internetskom sustavu i tim carinskim tijelima omogućiti pristup tom sustavu. U skladu s tim aktom o odobrenju, Baltic Container mora pohraniti izvornike ili preslike dokumenata o prijevozu koji se prilažu uz robu koja je unesena u predmetnu slobodnu zonu i iz nje iznesena. Ako se ta roba unosi u tu slobodnu zonu ili iz nje iznosi izradom carinske deklaracije ili deklaracije o ponovnom izvozu u kojoj se navodi MRN, Baltic Container, kao korisnik, nije dužan pohraniti preslike tog MRN-a za navedenu robu. Kako bi se izbjeglo udvostručavanje informacija u bazama podataka carine i terminala, navedeni akt o odobrenju naknadno je izmijenjen tako da se određuje da nije potrebno pohranjivati preslike prijevoznih isprava kada je pošiljka deklarirana ili stavljena u carinski postupak i kada joj je dodijeljen MRN.

33 U tim okolnostima sud koji je uputio zahtjev smatrao je da Sudu valja uputiti pitanje o tumačenju carinskih propisa Unije u pogledu uvjeta zaključenja carinskog postupka skladištenja u slobodnoj zoni i obveza poduzetnika poput Baltic Containera u pogledu elemenata koje treba pohraniti u svojoj evidenciji i u pogledu moguće provjere promjene carinskog statusa. Ako bi carinska pravila Unije trebalo tumačiti na način da se promjena carinskog statusa ne može izvršiti na način kako je

to učinio Baltic Container, sud koji je uputio zahtjev dvoji i o tome može li to društvo temeljiti legitimna očekivanja na praksi carinskih tijela da na teretnim listovima CMR navedu carinski status robe koja se iznosi iz slobodne zone.

34 Sud koji je uputio zahtjev također pita zabranjuje li mu načelo pravomoćnosti, priznato u nacionalnom pravu i pravu Unije, da donese zaključke koji se razlikuju od onih Rīgas apgabaltiesas Krimināllietu tiesas kolēģija (Okružni sud u Rigi, odjel za kaznene predmete) u presudi od 5. veljače 2021., koja je postala pravomoćna, a prema kojoj Baltic Container nije kriv, u smislu članka 79. Carinskog zakonika Unije, za neispunjavanje obveza koje ima na temelju carinskih propisa Unije.

35 U tim je okolnostima Augstākā tiesa (Senāts) (Vrhovni sud) odlučio prekinuti postupak i uputiti Sudu sljedeća prethodna pitanja:

„1. Dopušta li se člankom 178. stavkom 1. točkama (b) i (c) Delegirane uredbe 2015/2446, u vezi s člankom 214. stavkom 1. Carinskog zakonika Unije, da se posebni postupak u slobodnoj zoni zaključi a da u elektronički sustav za evidenciju nije unesen [MRN] kojim se utvrđuje carinska deklaracija da je roba stavljena u sljedeći carinski postupak?

2. Dopušta li se člankom 214. stavkom 1. i člankom 215. stavkom 1. Carinskog zakonika Unije te člankom 178. stavkom 1. točkama (b) i (c) Delegirane uredbe 2015/2446 da korisnik posebnog postupka ‚u slobodnoj zoni' zaključi navedeni postupak samo na temelju bilješke koju je carinski službenik unio u prijevoznu ispravu za robu (tovarni list CMR) i koja se odnosi na carinski status te robe a da pritom osobno ne provjeri valjanost tog statusa?

3. U slučaju niječnog odgovora na drugo prethodno pitanje, koja je razina provjere u skladu s člankom 214. stavkom 1. i člankom 215. stavkom 1. Carinskog zakonika Unije te člankom 178. stavkom 1. točkama (b) i (c) Delegirane uredbe 2015/2446 dovoljna kako bi se smatralo da je posebni postupak ‚u slobodnoj zoni' pravilno zaključen?

4. Može li korisnik posebnog postupka ‚u slobodnoj zoni' imati legitimna očekivanja na temelju toga što su carinska tijela potvrdila da je carinski status robe promijenjen iz ‚robe koja nije roba Unije' u ‚robu Unije', iako se u toj potvrdi ne navode ni razlog za promjenu [carinskog] statusa robe ni podaci koji bi omogućili da se taj razlog provjeri?

5. U slučaju niječnog odgovora na četvrto prethodno pitanje, može li, s obzirom na načelo pravomoćnosti priznato u nacionalnom pravu i pravu Unije, razlog za oslobođenje od carinskog duga nastalog na temelju članka 79. stavka 1. točke (a) i članka 79. stavka 3. točke (a) Carinskog zakonika Unije biti činjenica da je u drugom postupku pokrenutom pred nacionalnim sudom pravomoćnom presudom odlučeno da, u skladu s postupcima koje su utvrdila carinska tijela, korisnik carinskog postupka nije počinio nikakvu povredu u pogledu [posebnog] carinskog postupka u [slobodnoj zoni]?"

O prethodnim pitanjima

Prvo pitanje

36 Prvim pitanjem sud koji je uputio zahtjev u biti pita treba li članak 214. stavak 1. Carinskog zakonika Unije i članak 178. stavak 1. točke (b) i (c) Delegirane uredbe 2015/2446 tumačiti na način da im se ne protivi to da korisnik u svojoj evidenciji navede da je carinski postupak slobodne zone u koju je ta roba stavljena zaključen a da pritom u toj evidenciji ne navede MRN kojim je utvrđena carinska deklaracija koja odgovara stavljanju te robe u sljedeći carinski postupak.

37 Člankom 214. stavkom 1. prvim podstavkom Carinskog zakonika Unije korisniku se nalaže obveza vođenja odgovarajuće evidencije u obliku koji odobre carinska tijela. U skladu s člankom 214. stavkom 1. drugim podstavkom ta evidencija mora sadržavati informacije i podatke koji omogućuju carinskim tijelima da nadziru dotični postupak, posebno u vezi s prepoznavanjem robe koja je stavljena u taj postupak, njezinim carinskim statusom i kretanjem.

38 Doseg te obveze pojašnjen je u članku 178. stavku 1. Delegirane uredbe 2015/2446, u kojem se nabrajaju elementi koje navedena evidencija mora sadržavati i kojim se, među ostalim, predviđaju uvjeti pod kojima je korisnik obvezan uključiti MRN u tu evidenciju.

39 Konkretnije, kada je riječ o tom članku 178. stavku 1. točki (b), u toj odredbi navode se dvije različite obveze, to jest da evidencija mora sadržavati, s jedne strane, MRN ili, ako on ne postoji, bilo koji drugi broj ili oznaku kojim se utvrđuju carinske deklaracije kojima je roba stavljena u poseban postupak i, s druge strane, ako je postupak zaključen, informacije o tome kako je postupak zaključen.

40 Međutim, kada je riječ o prvoj od tih obveza, valja istaknuti, kao što je to učinila nezavisna odvjetnica u točki 41. svojeg mišljenja, da prema članku 158. stavku 1. Carinskog zakonika Unije za stavljanje robe u poseban carinski postupak slobodne zone nije potrebna carinska deklaracija, tako da prilikom tog stavljanja nije dostavljen ikakav MRN.

41 Kada je riječ o drugoj od navedenih obveza, ona se odnosi na zaključenje posebnog postupka u koji je ta roba stavljena. U skladu s člankom 215. stavkom 1. tog zakonika, poseban carinski postupak slobodne zone može se zaključiti na četiri različita načina. Kao prvo, kada se roba koja je predmet tog postupka stavi u sljedeći carinski postupak, kao drugo, kada se iznese iz carinskog područja Unije, treće, ako se uništi bez ostataka i, kao četvrto, kada se ustupi u korist države.

42 U ovom slučaju sud koji je uputio zahtjev navodi da su tri pošiljke o kojima je riječ u glavnom postupku bile stavljene u poseban carinski postupak slobodne zone kao roba koja nije roba Unije te su iz njega ubrzo iznesene kao roba Unije. Međutim, do takve promjene carinskog statusa predmetne robe može doći tek nakon njezina stavljanja u carinski postupak za puštanje u slobodan promet.

43 Naime, u skladu s člankom 201. stavkom 3. Carinskog zakonika Unije, roba koja nije roba Unije i koja je puštena u slobodan promet stječe carinski status robe Unije. Usto iz članka 247. stavka 1. tog zakonika proizlazi da se roba koja nije roba Unije može pustiti u slobodan promet tijekom njezina boravka u slobodnoj zoni.

44 U tu je svrhu ta roba predmet carinske deklaracije u skladu s člankom 158. stavkom 1. Carinskog zakonika, kojoj je dodijeljen MRN, u smislu članka 1. točke 22. Delegirane uredbe 2015/2446 i pod uvjetima utvrđenima u članku 226. Provedbene uredbe 2015/2447.

45 U skladu s člankom 226. prvim stavkom Provedbene uredbe 2015/2447, osim ako se carinska deklaracija podnosi usmeno ili činom koji se smatra takvom deklaracijom ili ako se podnosi u obliku unosa u evidencije deklaranta, carinska tijela tom deklarantu dostavljaju MRN te deklaracije.

46 Točno je da se u skladu s drugim podstavkom toga članka on ne primjenjuje do datuma puštanja u upotrebu automatiziranog sustava izvoza (AES) i novog kompjutoriziranog provoznog sustava (NCTS) te nadogradnje nacionalnih sustava za uvoz iz Priloga Provedbenoj odluci 2014/255/EU.

47 Međutim, nesporno je da se prvo pitanje temelji na dvjema implicitnim premisama. Prva jest ta da činjenice u glavnom postupku nisu obuhvaćene jednim od triju posebnih slučajeva navedenih u tom članku 226. prvom stavku, u kojima nije dodijeljen ikakav MRN. Druga je implicitna premisa da su te činjenice nastale nakon datuma uvođenja AES-a i NCTS-a kao i datuma nadogradnje latvijskih uvoznih sustava iz Priloga Provedbenoj odluci 2014/255.

48 Stoga na to pitanje valja odgovoriti polazeći od pretpostavke da je, za razliku od prvotnog stavljanja robe u posebni postupak slobodne zone, za naknadno stavljanje te robe u carinski postupak slobodnog prometa trebalo podnijeti carinsku deklaraciju i da je stoga deklarant u trenutku kada je postupak slobodne zone bio zaključen trebao raspolagati MRN-om koji utvrđuje tu deklaraciju.

49 Međutim, valja istaknuti da se drugim zahtjevom postavljenim u članku 178. stavku 1. točki (b) Delegirane uredbe 2015/2446 samo nalaže da evidencija korisnika sadržava informacije o načinu na koji je sustav zaključen a da se pritom ne zahtijeva da se MRN nalazi u toj evidenciji.

50 Slično tomu, kada je riječ o članku 178. stavku 1. točki (c) te uredbe, tom se odredbom nalaže da se u evidenciji korisnika navedu podaci koji omogućavaju nedvojbenu identifikaciju dokumenata na koje se navedena odredba odnosi, a da se pritom ne zahtijeva da se u njoj nalazi MRN.

51 Iz toga slijedi da ta odredba ne nalaže korisniku da u svojoj evidenciji navede MRN koji utvrđuje carinsku deklaraciju koja je dovela do zaključenja posebnog carinskog postupka skladištenja u slobodnoj zoni stavljanjem predmetne robe u carinski postupak puštanja u slobodan promet.

52 Stoga na prvo pitanje treba odgovoriti tako da članak 214. stavak 1. Carinskog zakonika Unije i članak 178. stavak 1. točke (b) i (c) Delegirane uredbe 2015/2446 treba tumačiti na način da im se ne protivi to da korisnik u svojoj evidenciji navede informacije o tome kako je zaključen carinski postupak slobodne zone u koju je roba stavljena i podatke koji omogućavaju identifikaciju svih dokumenata koji nisu carinska deklaracija u vezi sa zaključenjem, a da pritom u toj evidenciji nije naveden MRN kojim se utvrđuje carinska deklaracija koja odgovara stavljanju te robe u sljedeći carinski postupak.

Drugo i treće pitanje

53 Drugim i trećim pitanjem, koja valja ispitati zajedno, sud koji je uputio zahtjev u biti pita treba li članak 214. stavak 1. i članak 215. stavak 1. Carinskog zakonika Unije te članak 178. stavak 1. točke (b) i (c) Delegirane uredbe 2015/2446 tumačiti na način da:

– im se protivi to da korisnik u svojoj evidenciji unese zaključenje posebnog carinskog postupka slobodne zone za određenu robu i da tom prilikom u nju uključi samo podatke koji se odnose samo na CMR teretni list priložen toj robi nakon njezina iznošenja iz dotične slobodne zone, na kojem je naveden carinski status robe ovjeren carinskim pečatom i koji je potpisao carinski službenik;

– se njima zahtijeva da taj korisnik provjeri istinitost tog navoda.

54 Kao prvo, iz navoda suda koji je uputio zahtjev proizlazi da teretni listovi CMR, koji sadržavaju rukom pisanu napomenu „status C” ovjerenu carinskim pečatom i koju je potpisao carinski službenik, doista upućuju na to da je carinski status predmetne robe od „roba koja nije roba Unije” postao „roba Unije”. Međutim, ti teretni listovi ne sadržavaju dovoljno jasne informacije o tome kako je zaključen poseban carinski postupak skladištenja u slobodnoj zoni. Iz toga slijedi da uključivanje uputa na takve teretne listove u evidenciji korisnika ne ispunjava drugi zahtjev postavljen u članku 178. stavku 1. točki (b) Delegirane uredbe 2015/2446, koji se odnosi na to da se u evidenciji moraju nalaziti podaci o načinu na koji je predmetni postupak zaključen, niti ispunjava zahtjev iz članka 178. stavka 1. točke (c) Delegirane uredbe 2015/2446 da se u toj evidenciji moraju nalaziti podaci koji omogućuju identifikaciju svih isprava koje se odnose na odgovarajuće zaključenje postupka.

55 Međutim, treba uzeti u obzir, kao što je to nezavisna odvjetnica istaknula u točki 44. svojeg mišljenja, da taj članak 178. stavak 3. predviđa da carinska tijela ne moraju zahtijevati dostavljanje nekih podataka predviđenih u stavcima 1. i 2. navedenog članka ako to ne utječe nepovoljno na carinski nadzor i provjere uporabe posebnog postupka. Stoga je na sudu koji je uputio zahtjev da ispita jesu li latvijska carinska tijela, u skladu s tim člankom 178. stavkom 3., korisnika oslobodila obveze da u svoje evidencije uključi podatke o načinu na koji je zaključen poseban carinski postupak slobodne zone i podatke koji omogućuju identifikaciju svake isprave koja se odnosi na to zaključenje.

56 Iz toga proizlazi da korisnik može ispuniti svoje obveze vođenja evidencije koja se odnosi na zaključenje posebnog carinskog postupka slobodne zone u koju je stavljena roba koja nije roba Unije tako da u svoje evidencije uključi informacije koje se odnose na teretni list CMR priložen toj robi prilikom njezina iznošenja iz dotične slobodne zone, navodeći njezin carinski status u obliku napomene koju su unijela carinska tijela, pod uvjetom da su ga ta tijela oslobodila obveze pružanja detaljnijih podataka o načinu na koji se taj posebni carinski postupak zaključuje na temelju članka 178. stavka 3. Delegirane uredbe 2015/2446, a što je u glavnom predmetu na sudu koji je uputio zahtjev da provjeri.

57 Kao drugo, kad je riječ o provjeri oznake carinskog statusa koja se nalazi na teretnim listovima CMR, valja istaknuti, kao što je to nezavisna odvjetnica primijetila u točki 55. svojeg mišljenja, da Carinski zakonik ne navodi nikakvu posebnu obvezu korisnika prava da provjeri točnost podataka i drugih navoda koji se nalaze u dokumentima koji su mu dostavljeni.

58 Točno je da korisnik kao trgovac mora primijeniti minimalni stupanj pažnje. Međutim, pod uvjetom da prilikom čitanja teretnog lista za svakog trgovca nije očito da je oznaka koja se u njemu navodi dvojbena, što je u predmetu u glavnom postupku na sudu koji je uputio zahtjev da provjeri, uzimajući u obzir okolnost da je navod u vezi sa statusom te robe koji se nalazi na teretnim listovima CMR ovjeren carinskim pečatom i da ga je potpisao carinski agent, korisniku se ne može prigovoriti da nije provjerio točnost tog navoda.

59 Stoga na drugo i treće pitanje valja odgovoriti tako da članak 214. stavak 1. i članak 215. stavak 1. Carinskog zakonika Unije te članak 178. stavak 1. točke (b) i (c) Delegirane uredbe 2015/2446 treba tumačiti na način da:

– im se ne protivi to da korisnik u svojoj evidenciji unese zaključenje posebnog carinskog postupka slobodne zone za određenu robu i da tom prilikom u nju uključi samo podatke koji se odnose samo na CMR teretni list priložen toj robi nakon njezina iznošenja iz te slobodne zone, na kojem je naveden carinski status robe ovjeren carinskim pečatom i koji je potpisao carinski službenik, pod uvjetom da su carinska tijela odobrila taj postupak za zaključenje na temelju tog članka 178. stavka 3.;

– se njima ne zahtijeva da taj korisnik provjeri istinitost tog navoda.

Četvrto pitanje

60 Četvrtim pitanjem sud koji je uputio zahtjev u biti pita treba li načelo zaštite legitimnih očekivanja tumačiti na način da navođenje carinskog statusa robe Unije koje se nalazi na teretnom listu CMR priloženom toj robi prilikom njezina iznošenja iz slobodne zone, ovjerenom carinskim pečatom i koji je potpisao carinski službenik, može stvoriti takvo očekivanje kod korisnika u pogledu valjanosti promjene carinskog statusa te robe s obzirom na carinsko zakonodavstvo, iako u tom teretnom listu nije navedena osnova za tu promjenu.

61 Uvodno valja istaknuti da se to pitanje postavlja za slučaj da sud koji je uputio zahtjev utvrdi, s obzirom na odgovor na drugo i treće pitanje, da latvijska carinska tijela nisu donijela, na temelju članka 178. stavka 3. Delegirane uredbe 2015/2446, službeni akt kojim bi se ukinule obveze predviđene tim člankom 178. stavkom 1. točkama (b) i (c) koje se odnose na informacije i podatke koji omogućuju nedvosmislenu identifikaciju isprava koje se odnose na zaključenje posebnog carinskog postupka koje evidencija korisnika mora sadržavati.

62 Osim toga, s obzirom na to da, kao što je to navedeno u točki 57. ove presude, Carinski zakonik ne navodi nikakvu posebnu obvezu korisnika da provjeri točnost podataka sadržanih u dokumentima koji su mu dostavljeni, sud koji je uputio zahtjev u bitnome dvoji o uvjetima pod kojima se korisnik može pozvati na legitimna očekivanja da će njegovi podnesci biti u skladu s obvezama koje proizlaze iz članka 178. Delegirane uredbe 2015/2446.

63 U tim okolnostima, kao što je to nezavisna odvjetnica navela u točki 69. svojega mišljenja, postavlja se pitanje osobito pod kojim uvjetima zbog ustaljene upravne prakse koja se sastoji od stavljanja na teretne listove CMR priložene robi prilikom njezina izlaska iz slobodne zone potpisane izjave i pečata koji upućuje na to da je ta roba stekla carinski status robe Unije korisniku mogu nastati legitimna očekivanja u to da na temelju članka 178. stavka 3. Delegirane uredbe 2015/2446 carinska tijela ne moraju zahtijevati dostavljanje nekih podataka iz stavaka 1. i 2. tog članka i da je dovoljno to da se u korisnikovu evidenciju uključe podaci koji se odnose samo na CMR teretne listove koje su tako zabilježila carinska tijela.

64 Prema ustaljenoj sudskoj praksi, načelo zaštite legitimnih očekivanja dio je pravnog poretka Unije i obvezuje svako nacionalno tijelo zaduženo za primjenu prava Unije (presuda od 14. srpnja 2022., Sense Visuele Communicatie en Handel vof, C-36/21, EU:C:2022:556, t. 26. i navedena sudska praksa).

65 Iz toga slijedi da nacionalna tijela prilikom provedbe odredaba Carinskog zakonika moraju poštovati to načelo. Međutim, pravo pozivanja na navedeno načelo pripada, kao nužna posljedica načela pravne sigurnosti, svakom pojedincu koji se nalazi u situaciji u kojoj je uprava kod njega stvorila utemeljena očekivanja. Precizne, bezuvjetne i usklađene informacije koje dolaze iz ovlaštenih i pouzdanih izvora čine jamstva koja mogu pobuditi takva očekivanja, kakav god bio oblik u kojem su priopćena. Suprotno tomu, nitko se ne može pozvati na povredu načela zaštite legitimnih očekivanja ako ne postoje precizna jamstva koja je dala uprava (vidjeti u tom smislu presudu od 4. listopada 2024., Litva i dr./Parlament i Vijeće (Paket za mobilnost), C-541/20 do C-555/20, EU:C:2024:818, t. 616.). Osim toga, postupanje nacionalnog tijela zaduženog za primjenu prava Unije koje je protivno tom pravu ili nacionalnom pravu donesenom na temelju prava Unije, ne može kod gospodarskog subjekta stvoriti legitimno očekivanje (vidjeti u tom smislu presudu od 14. srpnja 2022., Sense Visuele Communicatie en Handel vof, C-36/21, EU:C:2022:556, t. 27. i 28. i sudsku praksu).

66 U tom pogledu valja utvrditi da članak 178. stavak 3. Delegirane uredbe 2015/2446 ne predviđa detaljna pravila prema kojima carinska tijela mogu ukinuti obvezu dostavljanja određenih podataka predviđenih u stavcima 1. i 2. tog članka. U tim okolnostima, ustaljena upravna praksa koja se sastoji od toga da se smatra da je uključivanje u evidenciju korisnika informacija koje se odnose na teretni list CMR priložen predmetnoj robi prilikom njezina izlaska iz slobodne zone uz navođenje carinskog statusa, ovjerenog carinskim pečatom i koji je potpisao carinski službenik dovoljno za zaključenje posebnog carinskog postupka, nije protivna članku 178. stavku 1. točkama (b) i (c) i članku 178. stavku 3. Delegirane uredbe 2015/2446.

67 Stoga se korisnik u slučaju takve prakse može pozvati na legitimna očekivanja da će njegova evidencija biti u skladu s člankom 178. Delegirane uredbe 2015/2446. To može biti slučaj, među ostalim, ako su carinska tijela u prošlosti precizno, bezuvjetno i dosljedno obavijestila korisnika da je uključivanje u njegovu evidenciju podataka koji omogućuju identifikaciju teretnog lista CMR s tom naznakom dovoljno da bi se smatralo da je on ispunio svoje obveze na temelju navedenog članka. U takvom slučaju korisnik može imati legitimna očekivanja da carinska tijela, u skladu s člankom 178. stavkom 3. Delegirane uredbe 2015/2446, ne moraju zahtijevati dostavljanje nekih podataka iz stavka 1. tog članka.

68 Stoga na četvrto pitanje valja odgovoriti tako da načelo legitimnih očekivanja treba tumačiti na način da korisnik takvo očekivanje može temeljiti na usklađenosti svoje evidencije s člankom 178. stavkom 1. točkama (b) i (c) Delegirane uredbe 2015/2446 s ustaljenom praksom carinskih tijela iz koje precizno i bezuvjetno proizlazi da je uključivanje u tu evidenciju samo informacija o teretnom listu CMR priloženog predmetnoj robi prilikom njezina izlaska iz slobodne zone, uz ručno potpisano navođenje carinskog statusa, ovjerenog carinskim pečatom i koji je potpisao carinski službenik, dovoljno za ispunjenje obveza koje proizlaze iz te odredbe.

Peto pitanje

69 Petim pitanjem sud koji je uputio zahtjev u biti pita protivi li se pravu Unije primjena nacionalne odredbe koja se odnosi na pravomoćnost, a koja obvezuje sud države članice da poništi carinski dug koji korisnik prava duguje na temelju članka 79. Carinskog zakonika Unije zbog toga što je

sud te države članice nadležan za nadzor zakonitosti upravne kazne izrečene tom korisniku za iste carinske radnje i zbog istih razloga kao što su oni iz kojih proizlazi taj dug, u pravomoćnoj sudskoj odluci utvrdio da on nije povrijedio obveze koje ima na temelju carinskog zakonodavstva Unije.

70 Najprije valja pojasniti da se odgovor na to pitanje daje za slučaj da sud koji je uputio zahtjev smatra, s jedne strane, da carinska tijela nisu formalno uklonila relevantne obveze korisnika na temelju članka 178. stavka 3. Delegirane uredbe 2015/2446 i, s druge strane, da se korisnik u okolnostima glavnog postupka ne može pozivati na legitimna očekivanja da je njegova evidencija u skladu s člankom 178. stavkom 1. točkama (b) i (c) Delegirane uredbe 2015/2446.

71 Međutim, valja podsjetiti na to da je načelo pravomoćnosti važno kako u pravnom poretku Unije tako i u nacionalnim pravnim porecima. Naime, kako bi se zajamčila stabilnost prava i pravnih odnosa kao i dobro sudovanje, važno je da sudske odluke koje su postale pravomoćne nakon što su iscrpljena sva raspoloživa pravna sredstva ili nakon isteka rokova predviđenih za ulaganje tih pravnih sredstava više ne mogu biti dovedene u pitanje (vidjeti u tom smislu presudu od 7. travnja 2022., Avio Lucos, C-116/20, EU:C:2022:273, t. 92. i navedenu sudsku praksu).

72 Stoga pravo Unije ne nalaže nacionalnom sudu da iz primjene izuzme nacionalna postupovna pravila na temelju kojih odluka postaje pravomoćna, čak i ako bi se time mogla ispraviti nacionalna situacija koja nije u skladu s tim pravom. Pravo Unije ne nalaže dakle da nacionalno sudsko tijelo u pravilu mora preispitati pravomoćnu odluku kako bi uzelo u obzir tumačenje relevantne odredbe tog prava koje je Sud usvojio (presuda od 2. travnja 2020., CRPNPAC i Vueling Airlines, C-370/17 i C-37/18, EU:C:2020:260, t. 89. i 90. i navedena sudska praksa).

73 U nedostatku propisa Unije u tom području, načini provedbe načela pravomoćnosti uređeni su unutarnjim pravnim poretkom država članica na temelju načela njihove postupovne autonomije. Međutim, oni ne smiju biti nepovoljniji od onih koji uređuju slične unutarnje situacije (načelo ekvivalentnosti) niti činiti praktično nemogućim ili pretjerano teškim ostvarivanje prava dodijeljenih pravnim poretkom Unije (načelo djelotvornosti) (presuda od 7. travnja 2022., Avio Lucos, C-116/20, EU:C:2022:273, t. 100. i navedena sudska praksa).

74 Štoviše, svaki slučaj u kojem se postavi pitanje o tome onemogućuje li nacionalna postupovna odredba ili pretjerano otežava primjenu prava Unije treba ispitati uzimajući u obzir položaj te odredbe u cjelokupnom postupku, tijeku postupka i njegove posebnosti pred različitim nacionalnim tijelima. U tom pogledu valja, ovisno o slučaju, uzeti u obzir načela na kojima se temelji nacionalni pravosudni sustav, kao što su zaštita prava obrane, načelo pravne sigurnosti i nesmetano odvijanje postupka (presuda od 2. travnja 2020., CRPNPAC i Vueling Airlines, C-370/17 i C-37/18, EU:C:2020:260, t. 93. i navedena sudska praksa).

75 Tako je presuđeno da se načelu djelotvornosti protivi tumačenje načela pravomoćnosti kojim bi se nacionalni sud obvezalo na pogrešno tumačenje i primjenu prava Unije samo zato što se, iako ima drukčiji cilj, predmet koji se pred njim vodi odnosi na isti pravni odnos ili na isto temeljno pitanje o kojem je odlučeno pravomoćnom sudskom odlukom. Naime, takve prepreke djelotvornoj primjeni pravila prava Unije ne mogu se razumno opravdati načelom pravne sigurnosti te ih se stoga mora smatrati protivnima načelu djelotvornosti (vidjeti u tom smislu presude od 3. rujna 2009., Fallimento Olimpiclub, C-2/08, EU:C:2009:506, t. 29. do 31.; od 2. travnja 2020., CRPNPAC i Vueling Airlines, C-370/17 i C-37/18, EU:C:2020:260, t. 94. do 96., i od 7. travnja 2022., Avio Lucos, C-116/20, EU:C:2022:273, t. 102. do 104.).

76 Međutim, sud koji je uputio zahtjev nije pozvan ponoviti pogrešno tumačenje i primjenu prava Unije koja proizlazi iz sudske odluke kojom je konačno odlučeno o pravnom ili temeljnom odnosu o kojem je riječ u sporu s različitim predmetom.

77 Naime, kao prvo, predmet o kojem je odlučivao Rīgas apgabaltiesas Krimināllietu tiesas kolēģija (Okružni sud u Rigi, odjel za kaznene predmete) i glavni predmet odnose se na iste carinske radnje.

78 Kao drugo, točno je da neispunjenje carinske obveze može imati nekoliko pravnih posljedica, kao što je nastanak glavnog carinskog duga koji se sastoji od uvoznih carina i PDV-a, s jedne strane, i s time povezanih kazni, s druge strane. Ipak, kao što to proizlazi iz zahtjeva za prethodnu odluku, korisnik duguje glavni dug i s njima povezane kazne za kašnjenje na temelju jedne te iste odluke porezne uprave i oni, u svakom slučaju, proizlaze iz navodnog nepoštovanja istih obveza koje se odnose na korisnikovu evidenciju kao i one na koje se odnosio predmet o kojem je odlučio Rīgas apgabaltiesas Krimināllietu tiesas kolēģija (Okružni sud u Rigi, odjel za kaznene predmete).

79 U tim okolnostima, pod uvjetom da latvijsko pravo predviđa pravilo prema kojem su upravni sudovi vezani odlukama kaznenih sudova, osporavanje tog navodnog nepoštovanja, istaknuto u okviru pravnih sredstava u vezi s istim carinskim postupcima, trebalo bi u načelu rješavati ujednačeno. Međutim, načelo djelotvornosti ne može biti prepreka poštovanju pravomoćnosti sudske odluke koja je postala konačna, pod uvjetom da to poštovanje ne proizvodi učinke u pogledu sporova različitih od onih kojima se dovodi u pitanje zakonitost iste upravne odluke ili pravne kvalifikacije činjenica koje se odnose na iste carinske operacije.

80 Slijedom toga, na peto pitanje valja odgovoriti tako da se pravu Unije ne protivi primjena nacionalne odredbe koja se odnosi na pravomoćnost, a koja obvezuje sud države članice da poništi carinski dug koji korisnik prava duguje na temelju članka 79. Carinskog zakonika Unije zbog toga što je sud te države članice – nadležan za nadzor zakonitosti upravne kazne izrečene tom korisniku za iste carinske operacije i zbog istih razloga kao što su oni iz kojih proizlazi taj dug – u pravomoćnoj sudskoj odluci utvrdio da on nije povrijedio obveze koje ima na temelju carinskog zakonodavstva Unije.

Troškovi

81 Budući da ovaj postupak ima značaj prethodnog pitanja za stranke glavnog postupka pred sudom koji je uputio zahtjev, na tom je sudu da odluči o troškovima postupka. Troškovi podnošenja očitovanja Sudu, koji nisu troškovi spomenutih stranaka, ne nadoknađuju se.

Slijedom navedenog, Sud (peto vijeće) odlučuje:

1. **Članak 214. stavak 1. Uredbe (EU) br. 952/2013 Europskog parlamenta i Vijeća od 9. listopada 2013. o Carinskom zakoniku Unije i članak 178. stavak 1. točke (b) i (c) Delegirane uredbe Komisije (EU) 2015/2446 od 28. srpnja 2015. o dopuni Uredbe (EU) br. 952/2013 Europskog parlamenta i Vijeća o detaljnim pravilima koja se odnose na pojedine odredbe Carinskog zakonika Unije**

treba tumačiti na način da:

im se ne protivi to da korisnik u svojoj evidenciji navede informacije o tome kako je zaključen carinski postupak slobodne zone u koju je roba stavljena i podatke koji omogućavaju identifikaciju svih dokumenata koji nisu carinska deklaracija u vezi sa zaključenjem, a da pritom u toj evidenciji nije naveden MRN kojim se utvrđuje carinska deklaracija koja odgovara stavljanju te robe u sljedeći carinski postupak.

2. **Članak 214. stavak 1. i članak 215. stavak 1. Uredbe 952/2013 i članak 178. stavak 1. točke (b) i (c) Delegirane uredbe 2015/2446**

treba tumačiti na način da:

– **im se ne protivi to da korisnik odobrenja za obavljanje djelatnosti u slobodnoj zoni u svojoj evidenciji unese zaključenje posebnog carinskog postupka slobodne zone za određenu robu i da tom prilikom tamo samo uključi podatke koji se odnose samo na CMR teretni list, sastavljen u skladu s Konvencijom o ugovoru o međunarodnom prijevozu robe cestom, potpisanom u Ženevi 19. svibnja 1956., kako je izmijenjena Protokolom od 5. srpnja 1978., priložen toj robi nakon njezina iznošenja iz te slobodne zone, na kojem je naveden carinski status robe ovjeren carinskim pečatom i koji je potpisao carinski službenik, pod uvjetom da su carinska tijela odobrila taj postupak za zaključenje na temelju tog članka 178. stavka 3.;**

– **se njima ne zahtijeva da taj korisnik provjeri istinitost tog navoda.**

3. **Načelo legitimnih očekivanja treba tumačiti na način da:**

korisnik odobrenja za obavljanje djelatnosti u slobodnoj zoni takvo očekivanje može temeljiti na usklađenosti svoje evidencije s člankom 178. stavkom 1. točkama (b) i (c) Delegirane uredbe 2015/2446 s ustaljenom praksom carinskih tijela iz koje precizno i bezuvjetno proizlazi da je uključivanje u tu evidenciju samo informacija o teretnom listu sastavljenog u skladu s Konvencijom o ugovoru o međunarodnom prijevozu robe cestom, potpisanom u Ženevi 19. svibnja 1956., kako je izmijenjena i dopunjena Protokolom od 5. srpnja 1978., priloženog predmetnoj robi prilikom njezina izlaska iz slobodne zone, uz ručno potpisano navođenje carinskog statusa, ovjerenog carinskim pečatom i koji je potpisao carinski službenik, dovoljno za ispunjenje obveza koje proizlaze iz te odredbe.

4. **Pravu Unije ne protivi se primjena nacionalne odredbe koja se odnosi na pravomoćnost, a koja obvezuje sud države članice da poništi carinski dug koji korisnik odobrenja za obavljanje djelatnosti u slobodnoj zoni duguje na temelju članka 79. Uredbe br. 952/2013 zbog toga što je sud te države članice – nadležan za nadzor zakonitosti upravne kazne izrečene tom korisniku odobrenja za obavljanje djelatnosti u slobodnoj zoni za iste carinske operacije i zbog istih razloga kao što su oni iz kojih proizlazi taj dug – u pravomoćnoj sudskoj odluci utvrdio da on nije povrijedio obveze koje ima na temelju carinskog zakonodavstva Unije.**

Potpisi